

Snídaně s novináři – 26. 3. 2024

**Výzkum → Implementace → Kvalita → Bezpečnost → Přínos →
Nákladová efektivita**

Význam NSC pro budoucnost časného záchytu vážných onemocnění

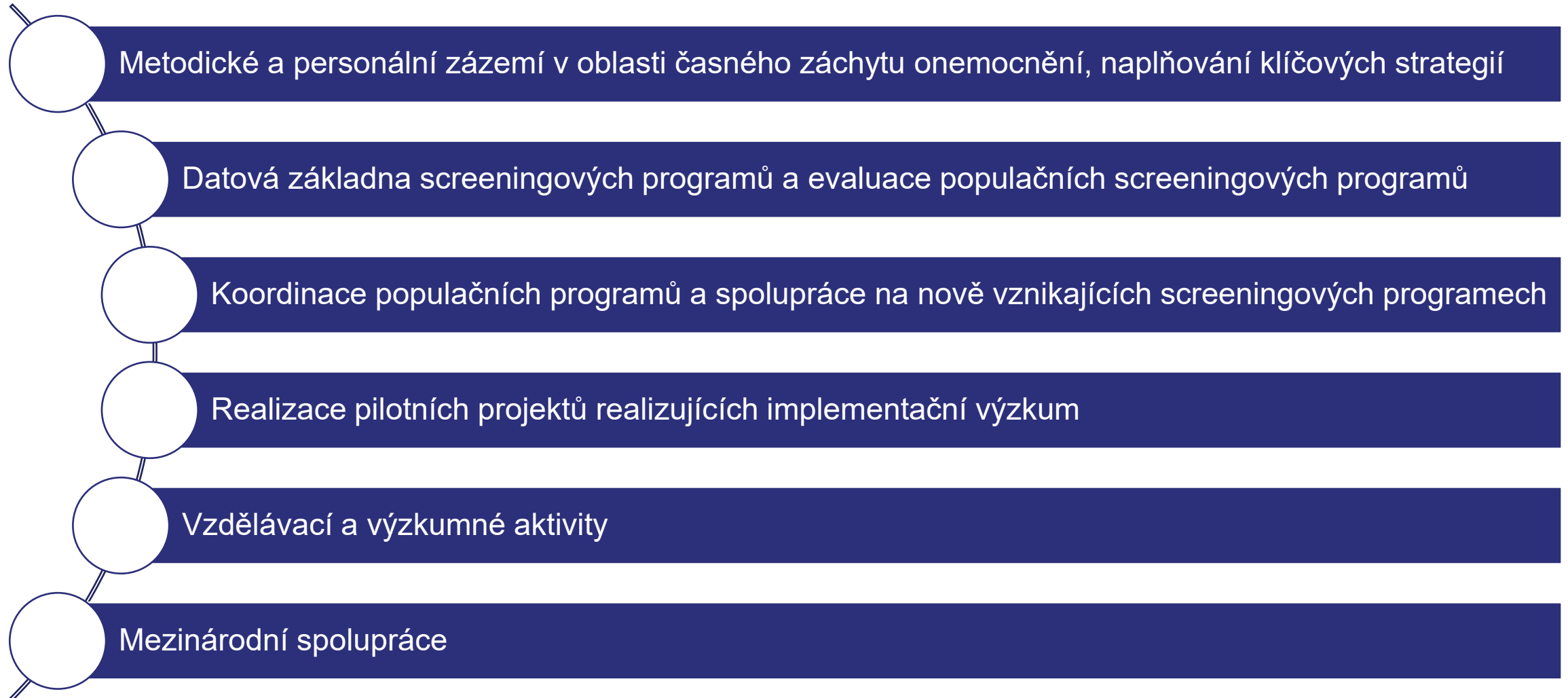
CESTA K UKOTVENÍ ROLE NÁRODNÍHO SCREENINGOVÉHO CENTRA

- **do roku 2016** – analytické činnosti ÚZIS ve vztahu ke screeningovým programům
- **1/2016** – vznik **Oddělení hodnocení preventivních programů**
- **1/2019** – vznik **Oddělení Národní screeningové centrum**
- **1/2020** – vznik **Odboru Národní screeningové centrum**
  - Oddělení řízení screeningových projektů
  - Oddělení správy a analýzy dat screeningových projektů
- **1/2023** – **pověření ministrem zdravotnictví** k zajištění organizace populačních screeningových programů (MZ nadále zajišťuje správní činnost v této oblasti)

- **NSC je samostatný odbor ÚZIS ČR**
  - prof. RNDr. Ladislav **Dušek**, Ph.D., ředitel ÚZIS ČR
- **Vedení NSC**
  - PhDr. Karel **Hejduk**, vedoucí NSC
  - RNDr. Ondřej **Májek**, Ph.D., vědecký vedoucí NSC
- **Oddělení řízení screeningových projektů**
  - Mgr. Lucie **Mandelová**, Ph.D., vedoucí oddělení
  - MUDr. Marcela **Koudelková**, manažerka programů pro časný záchyt karcinomu prostaty a plic
  - Ing. Dana **Altsternová**, komunikace s médii
- **Oddělení správy a analýzy dat screeningových projektů**
  - Mgr. Ondřej **Ngo**, vedoucí oddělení
  - Mgr. Renata **Chloupková**, zástupce vedoucího

KLÍČOVÉ AKTIVITY NÁRODNÍHO SCREENINGOVÉHO CENTRA

- NSC vytvořilo sérii metodických dokumentů: **životní cyklus programů časného zachytu onemocnění**
  - Posouzení potřeby
  - Zhodnocení přínosů, rizik a nákladové efektivity (HTA pro screeniny)
  - Realizace pilotního projektu
  - Implementace a monitoring národního programu
  - Evaluace národního programu
- **Spolupráce**
  - MZ ČR, univerzitami, odbornými společnostmi, zdravotními pojišťovnami, poskytovateli zdravotních služeb apod.
- **Národní strategie**
  - Specifický cíl **Prevence nemocí, podpora a ochrana zdraví a zvyšování zdravotní gramotnosti** v rámci *Strategického rámce Zdraví 2030*
  - Implementační plán **Zvýšení efektivity včasného zachytu nádorů** v rámci *Národního onkologického plánu České republiky do roku 2030 – NOPL ČR 2030*
  - Reforma **Podpora a zvyšování kvality preventivních screeningových programů** v rámci *Národního plánu obnovy – NPO*

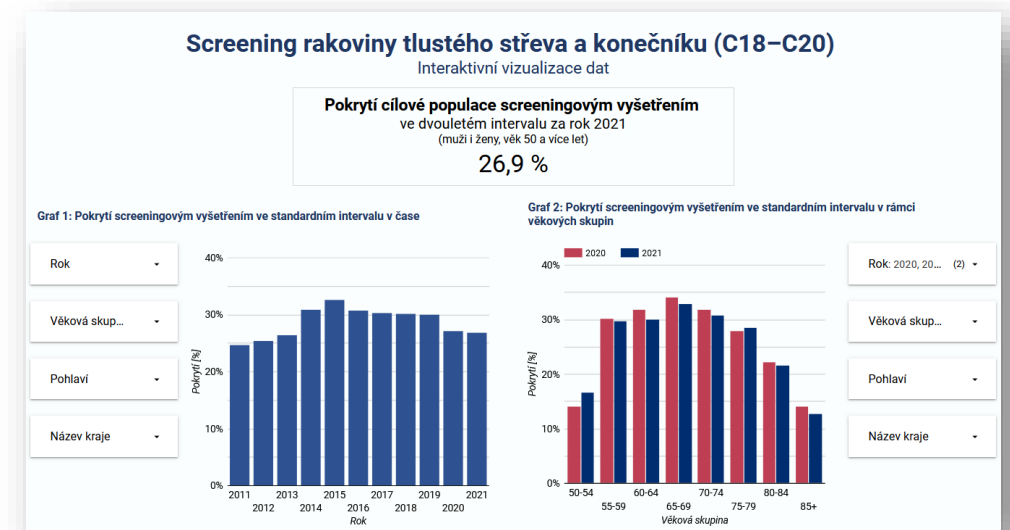
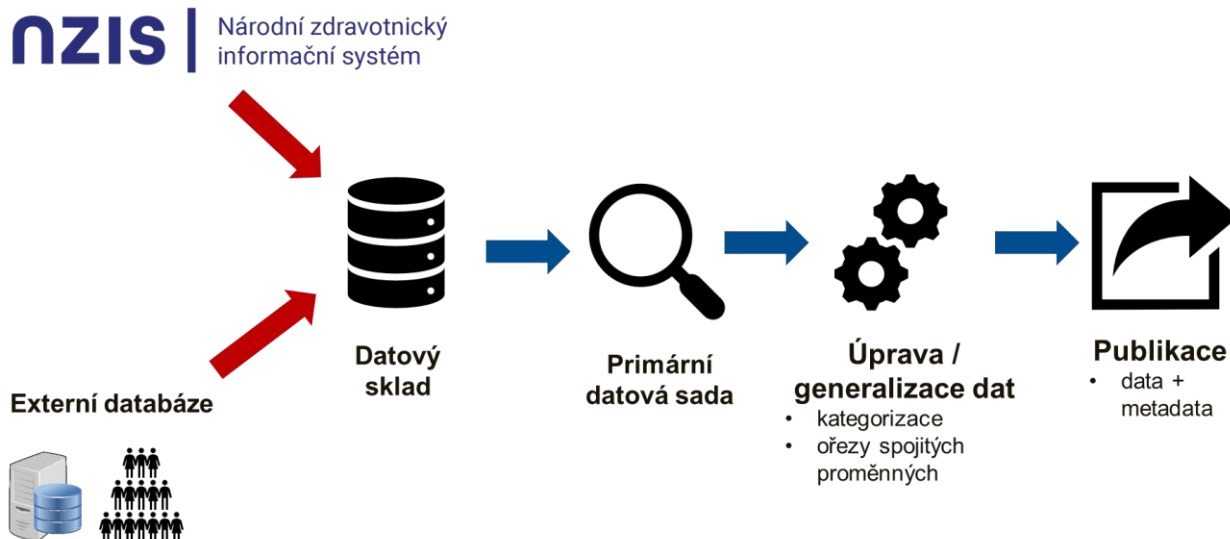
ZDRAVÍ2030

NÁRODNÍ ONKOLOGICKÝ PLÁN
ČESKÉ REPUBLIKY 2030

**NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY**

DATOVÁ ZÁKLADNA SCREENINGOVÝCH PROGRAMŮ

- Vybudována infrastruktura pro sběr a hodnocení dat
  - Součást Národního zdravotnického informačního systému a ad hoc sběr dat pilotních projektů
- Evaluace screeningových programů
  - Podrobné evaluační zprávy, hodnocení indikátorů kvality, reporting centřum
- Datový portál screeningových programů
  - On-line analýza dat, analytické reporty, datové sady

KOORDINACE POPULAČNÍCH PROGRAMŮ A ZAVÁDĚNÍ NOVÝCH SCREENINGOVÝCH PROGRAMŮ

- **Rada Národního screeningového centra**
- Komise **stávajících** screeningových programů
  - Komise pro program screeningu **karcinomu děložního hrdla**,
  - Komise pro program screeningu **karcinomu prsu**,
  - Komise pro program screeningu **kolorektálního karcinomu**,
  - Komise pro program časného zachytu **karcinomu plic**.
- Komise nově **vzniklých** screeningových programů
  - Komise pro přípravu programu časného zachytu **karcinomu prostaty** (zahájeno 2024),
  - Komise pro přípravu programu časného zachytu **poruch štítné žlázy v těhotenství** (zahájeno 2024),
  - Komise pro přípravu screeningu **spinální svalové atrofie a těžké kombinované imunodeficience u novorozenců** (zahájeno 2024),
- Komise **připravovaných** screeningových programů
  - Komise pro přípravu programu screeningu **aneurysmatu abdominální aorty** (plánované zahájení 2025).

UKONČENÉ PILOTNÍ PROJEKTY DO ROKU 2022: APLIKACE VÝSLEDKŮ DO PRAXE

- Program časného záchytu **karcinomu prostaty** u populace mužů v po onkologických onemocněních
  - připraveno k implementaci od roku 2024
- Časný záchyt **tyreopatií v těhotenství**
  - připraveno k postupné implementaci od roku 2024
- Časný záchyt **familiární hypercholesterolemie**
  - pokračuje odborná diskuse, uspořádán odborný kulatý stůl, plánována diskuse se zdravotními pojišťovny
- Časný záchyt **chronické obstrukční plicní nemoci v rizikové populaci**
  - odborná diskuse k vhodné implementaci k programu časného záchytu karcinomu plic a posílení intervence k zanechání kouření
- Sekundární prevence **osteoporotických zlomenin** u osob nad 50 let věku po prodělané zlomenině
  - VZP již zahájila screening osteoporózy
- Časný záchyt **diabetické retinopatie a makulárního edému** u pacientů s diabetem 1. nebo 2. typu
  - VZP již zahájila screening diabetické retinopatie
- Screening rizika **předčasného porodu** zavedením programu QUIPP
  - diskutována implementace do doporučených postupů
- Časný záchyt **kritických vrozených srdečních vad** u zralých novorozenců
  - diskutována implementace do doporučených postupů

PŘIPRAVOVANÉ PILOTNÍ PROJEKTY OD ROKU 2023

- Časný záchyt **hepatitidy C** u osob užívajících drogy injekčně
  - spuštěn od 1/2023
- Časný záchyt **malnutrice** u onkologických pacientů a osob nad 65 let
  - spuštěn od 1/2023
- Časný záchyt **hyperaktivního močového měchýře** a eliminace negativního dopadu na kvalitu života
  - spuštěn od 9/2023
- Časný záchyt **kožních nádorů pomocí telemedicínského nástroje** v primární péči
  - spuštěn od 10/2023
- Časný záchyt **chronické tromboembolické plicní hypertenze** u nemocných po prodělané plicní embolii
  - spuštěn od 12/2023
- Národní program **prevence obezity dětí – BE FIT 24**
  - spuštěn od 1/2024
- Časný záchyt a **prevence zdravotních komplikací u předčasně narozených dětí (PND)**
  - spuštěn od 3/2024
- Kombinovaný **screening v prvním trimestru těhotenství**
  - spuštění plánováno od 5/2024

- Konference **PREVON**
  - 8. konference: **4. dubna 2024** od 12,30, Praha, Emauzské opatství
TÉMATA: HTA ve screeningu a pomezí primární a sekundární prevence
  - 9. konference: **8. – 9. října 2024**, Praha
TÉMATA: Aktuální stav onkologického screeningu (8. října) a novorozeneckého screeningu (9. října)
- Konference **DAKAR** – datový audit screeningů realizovaných radiology
  - 3. ročník: **22. září 2024**, Plzeň, součástí konference České radiologické společnosti
- Konference **DATOVÝ AUDIT MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU**
  - 22. ročník: **14. listopad 2024**, Brno
- Konference **PROSTAFORUM** – OD TEORIE K PRAXI: Co nás naučil první rok screeningu karcinomu prostaty?
  - 3. ročník: **20. listopad 2024**, Praha
- Konference **PNEUMOFORUM** – Mezioborová spolupráce: tříletá zkušenost ze screeningového programu karcinomu plic
  - 1. ročník: **28. listopad 2024**, Praha

PREVON

 4. dubna 2024
od 12:30 hodin

 Praha

8. konference PREVON

Současnost a budoucnost screeningových programů v ČR

První část konference se zaměří na **hodnocení zdravotnických technologií (HTA) ve screeningu** s aplikací na **kolorektální screening** a další programy.

Druhá část bude věnována **projektům NSC na pomezí primární a sekundární prevence.**

<https://prevon.uzis.cz/>

 **NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM**

 UZIS

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Národní screeningové centrum

Naším cílem je dopomoci odhalit vážná onemocnění včas a zlepšit tak vaše zdraví

Konference

Knowledge hub

Více o nás

Program časného záchytu karcinomu plic

Rakovina plic je zákeřné onemocnění: dlouhou dobu může být bez jakýchkoliv projevů a pacienti tak často přicházejí k lékaři ve stadiu, kdy se nádor nedá účinně léčit. Řešením, jak situaci zlepšit, je odhalit nádor včas. To je také cíl programu časného záchytu karcinomu plic: chceme aktivně **vyhledávat rizikové pacienty**, kteří podstoupí preventivní CT (výpočetní tomografie) **vyšetření s nízkou dávkou záření**. Vyšetření není nijak náročné a už během několika minut dokáže odhalit nádor.

Rychlé volby

- Mapa radiologických a plicních pracovišť
- Pro koho je program určen?
- Kde a jak program probíhá?

Program časného záchytu karcinomu prostaty

Rakovina prostaty je nejčastějším zhoubným nádorem mužů (kromě nemelanomových kožních nádorů). Každý rok onemocní tímto nádorem v ČR okolo **8 000 mužů**, což je téměř třikrát více než před přibližně 20 lety, a přibližně 1 500 mužů ročně na rakovinu prostaty umírá.

Rychlé volby

- Mapa pracovišť
- Pro koho je program určen?
- Kde a jak program probíhá?

PORTÁLY SCREENINGOVÝCH PROGRAMŮ

Epidemiologie karcinomu prsu

Česká republika Mezinárodní srovnání

Rychlé volby

- Mapa screeningových center - kontakty
- Chci se nechat vyšetřit

Epidemiologie a výsledky screeningu kolorektálního karcinomu

Česká republika Mezinárodní srovnání Analýza výkonnosti screeningu

Rychlé volby

- Mapa screeningových center - kontakty
- Chci se nechat vyšetřit

Epidemiologie a výsledky screeningu karcinomu děložního hrdla

Česká republika Mezinárodní srovnání

Rychlé volby

- Dostala jste pozvánku na vyšetření?
- Chci se nechat vyšetřit

**POPULAČNÍ
PROGRAMY
SCREENINGU
NÁDORŮ**

- věk od 45 let
- žena

Kde se mohu zapojit?

- 73 akreditovaných
center

Mamo.cz SCREENING KARCINOMU PRSU

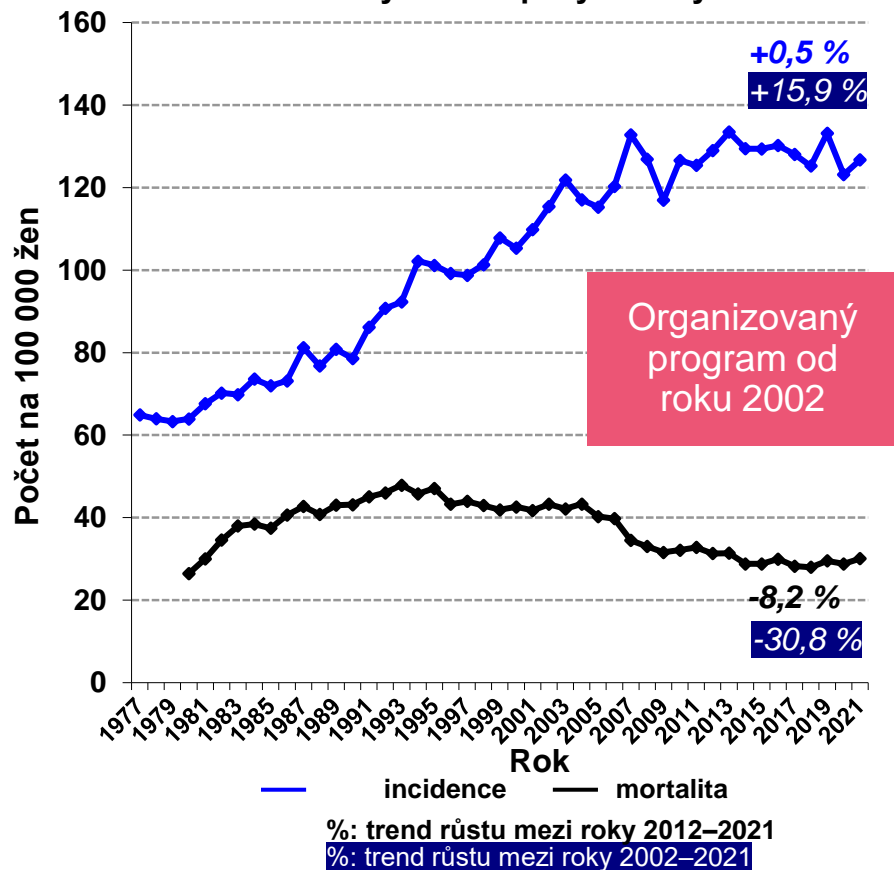
www.mamo.cz

VÝVOJ NEMOCNOSTI (INCIDENCE) A ÚMRTNOSTI (MORTALITY) KARCINOMU PRSU V ČESKÉ REPUBLICE (VĚKOVÁ STANDARDIZACE)

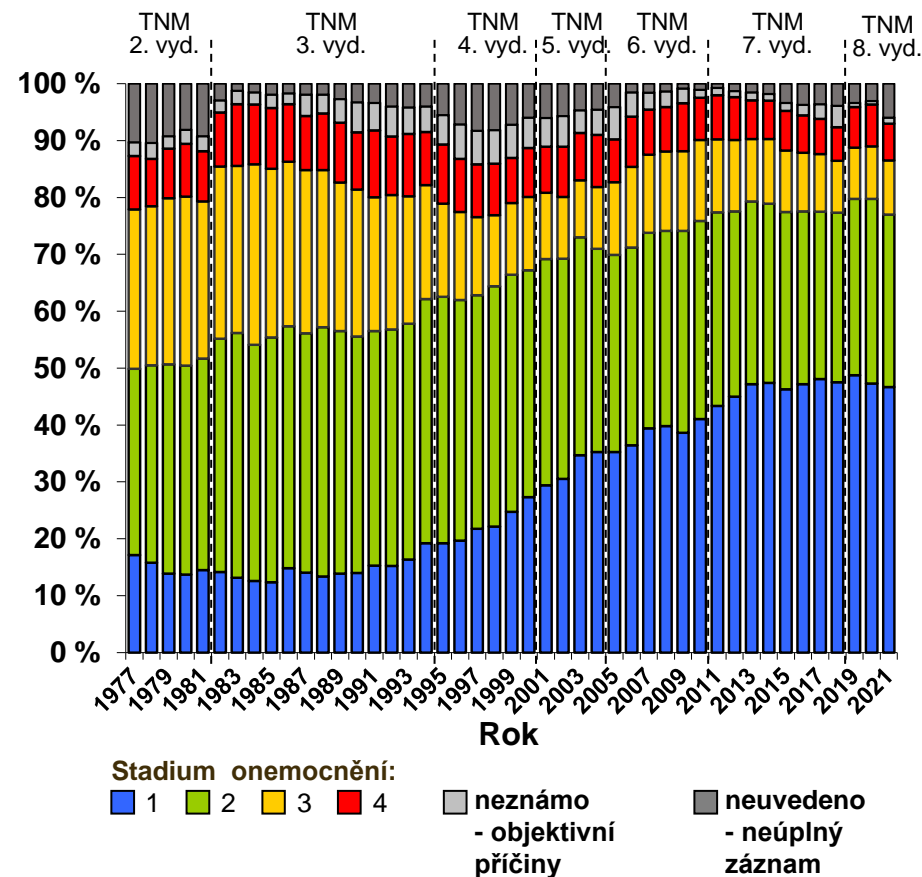
Vývoj incidence a mortality

ASR (E) 2013: počet na 100 000 osob věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortalita

Vývoj zachytu stadií onemocnění

Dlouhodobě dochází ke zřetelnému poklesu úmrtnosti na karcinom prsu.
Nárůst nemocnosti se v posledních letech zastavil, výrazně převažují nádory časnějších stadií.

- **Konference ke 20 letům screeningu** – Datový audit mamografického screeningu v praxi (21. ročník, 26.10.2023)
- **Vydání sady infografik** – informační kampaň
- **Tisková konference** ve spolupráci s MZ a pac. organizací

NSC Národní screeningové centrum
5 d · 🌐

Ministerstvo zdravotnictví České republiky vysílá(a) živě.
5 d · 🌐

Screening karcinomu prsu

20 let pomáháme ženám

ženy od 45 let
bezplatné vyšetření
jednou za 2 roky

Screening karcinomu prsu v ČR v číslech

- více než 11 milionů screeningových mamografií od zahájení programu
- pravidelně je screeningem vyšetřeno přibližně 60 % žen ve věku 45 až 69 let
- od roku 2002 odhaleno téměř 62 tisíc nádorů prsu
- po zavedení screeningu byl zaznamenán 31% pokles úmrtnosti na rakovinu prsu
- pravidelný screening pomáhá odhalit rakovinu prsu převážně ve stadiích s velkou šancí na úspěšné vyléčení

Rakovina prsu v ČR v číslech

- rakovinou prsu každoročně onemocní více než 7 tisíc žen
- přibližně 1700 žen na rakovinu prsu každý rok zemře
- karcinom prsu představuje jedno z nejčastějších onemocnění rakovinou u žen

Screening karcinomu prsu
dává ženám s touto diagnózou
šanci na lepší život

- věk od 50 let

2 typy vyšetření

- test okultního krvácení
do stolice (TOKS)
- screeningová
kolonoskopie

SCREENING KARCINOMU
TLUSTÉHO STŘEVA A KONEČNÍKU

www.kolorektum.cz

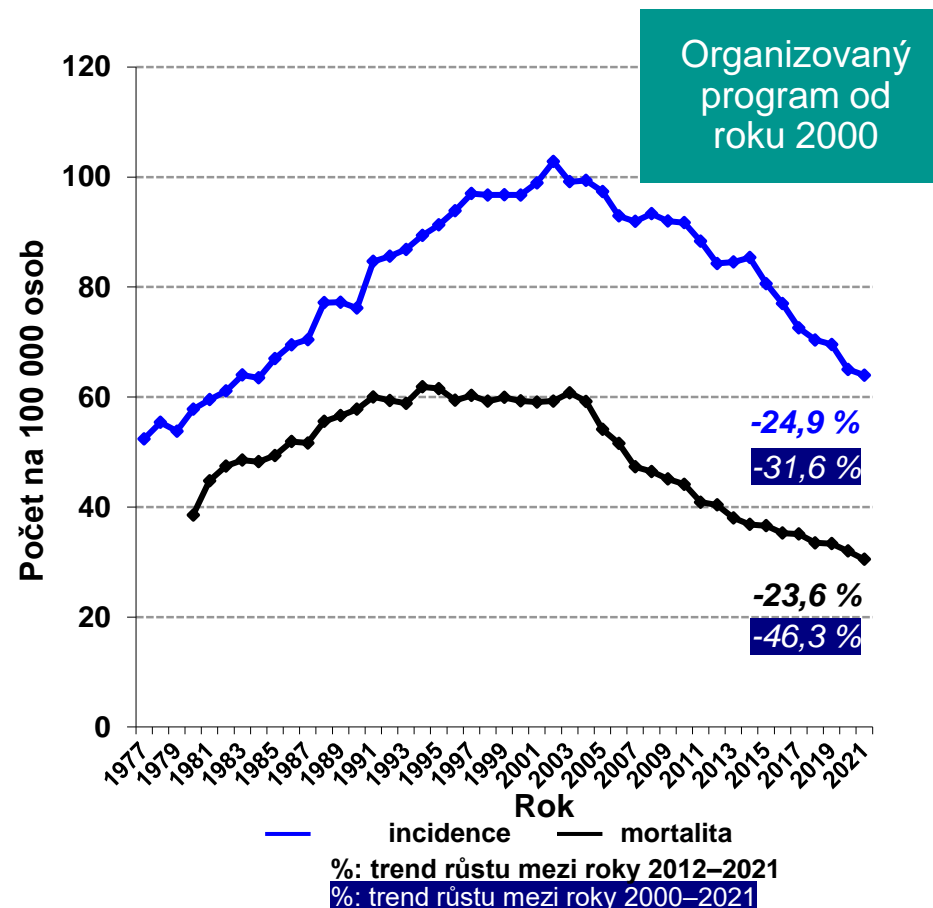

VÝVOJ NEMOCNOSTI (INCIDENCE) A ÚMRTNOSTI (MORTALITY) KARCINOMU TLUSTÉHO STŘEVA A KONEČNÍKU (VĚKOVÁ STANDARDIZACE)

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortalita

Vývoj incidence a mortality

ASR (E) 2013: počet na 100 000 osob věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Dlouhodobě dochází ke **zřetelnému poklesu nemocnosti i úmrtnosti** na kolorektální karcinom. Screening kolorektálního karcinomu umí zachytit a léčit již přednádorové stavy.

- věk od 15 let
- ženy

Kde se mohu zapojit?

- ambulantní gynekolog

SCREENING KARCINOMU
DĚLOŽNÍHO HRDLA

V České republice
od roku 2008

www.cervix.cz

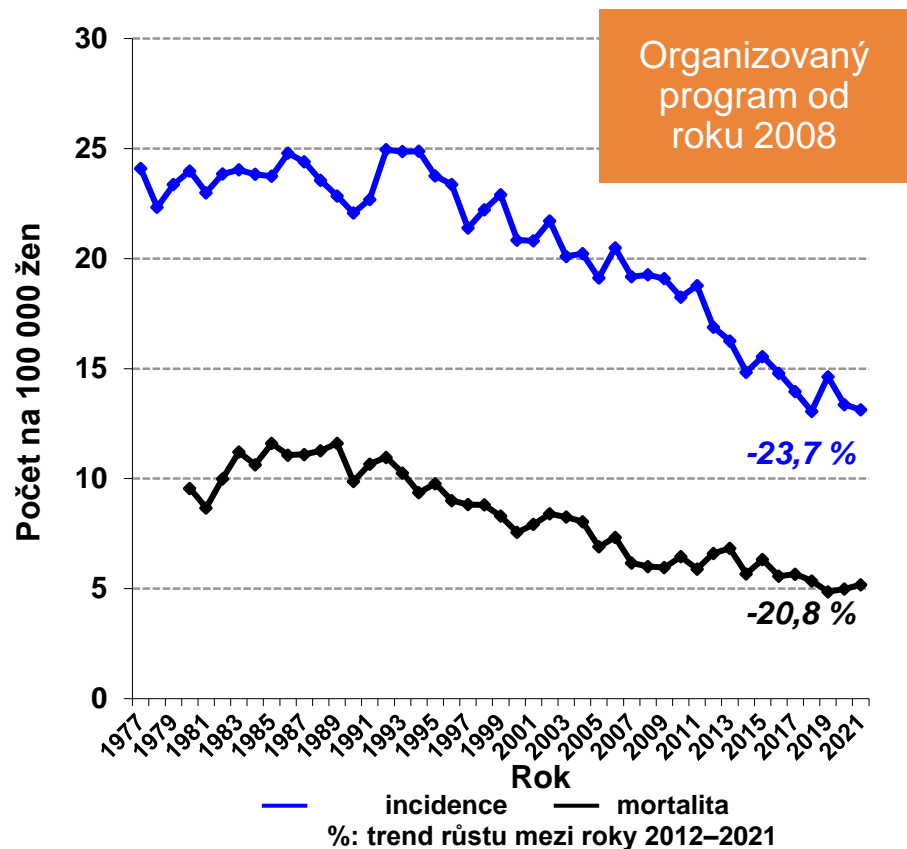

VÝVOJ NEMOCNOSTI (INCIDENCE) A ÚMRTNOSTI (MORTALITY) KARCINOMU DĚLOŽNÍHO HRDLA V ČESKÉ REPUBLICE (VĚKOVÁ STANDARDIZACE)

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortalita

Vývoj incidence a mortality

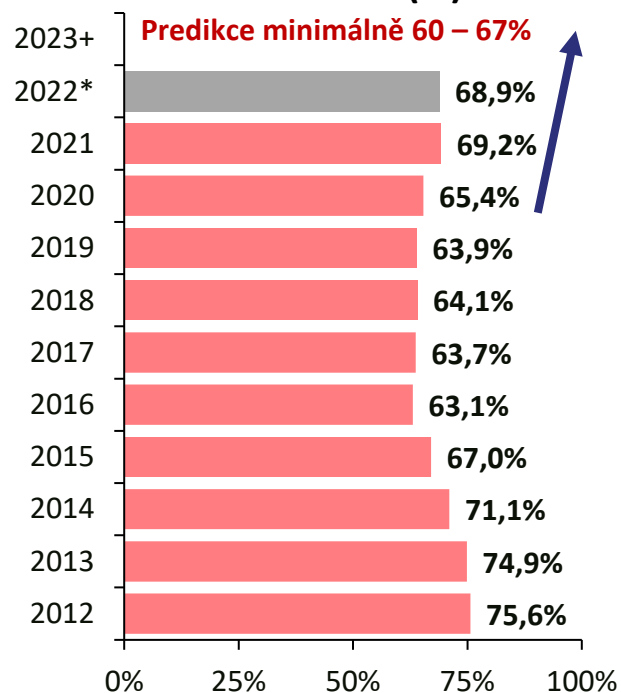
ASR (E) 2013: počet na 100 000 osob věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Dlouhodobě dochází ke **zřetelnému poklesu nemocnosti i úmrtlosti** na karcinom děložního hrdla
Screening karcinomu děložního hrdla **umí zachytit a léčit již přednádorové stavy.**

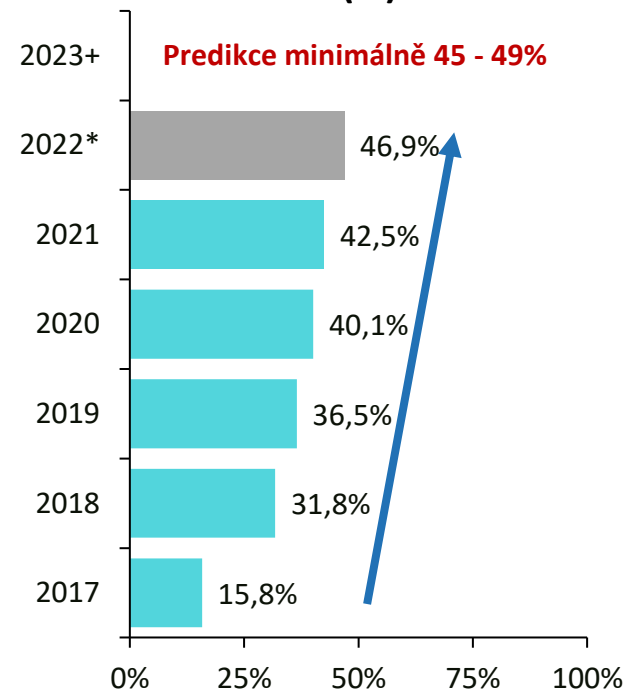
DÍVKY A CHLAPCI (KOHORTA 13LET V DANÉM ROCE) S PRIMOVAKCINACÍ PROTI HPV V ČASE

Podíl primovakcinovaných dívek vzhledem k velikosti populaci ve věku 13 let (%)

Pozn. Vztaheno k dívkám ve věku 13 let daného roku.

Podíl primovakcinovaných chlapců vzhledem k populaci ve věku 13 let (%)

Pozn. Vztaheno k chlapcům ve věku 13 let daného roku.

* Rok 2022 zdroj NRHVS do 6/2022 a ISIN od 7/2022

+ Rok 2023 není uzavřen – dívky a chlapci z dané kalendářní kohorty budou očkováni i v následujícím roce

Podíl proočkování proti HPV v čase roste a dívek dosahuje téměř 70 % a u chlapců téměř 50 %.
Od ledna 2024 je nabízeno očkování pro dívky a chlapce ve věku od 11 do dovršení 15 let.

**NOVĚ ZAVÁDĚNÉ
PREVENTIVNÍ
PROGRAMY**

- věk 55–74 let
- kuřák nebo
bývalý kuřák
- 20 balíčkoroků*

Kde se mohu zapojit?

- praktický lékař
- pneumolog

KARCINOM PLIC
PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU

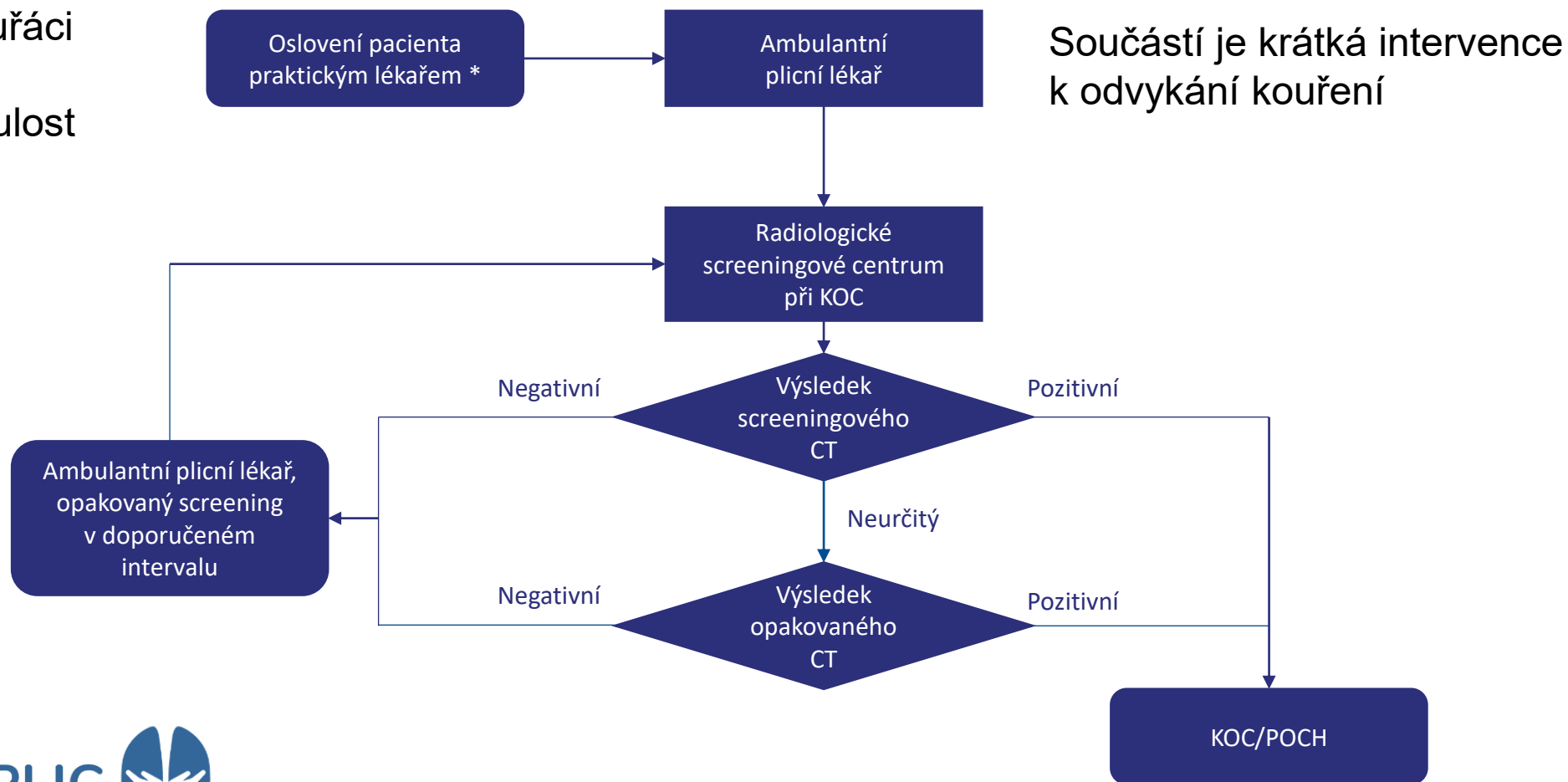
*Jeden balíčkorok znamená, že člověk kouřil jeden rok jednu krabičku cigaret denně

www.prevenceproplice.cz

POPULAČNÍ PILOTNÍ PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU KARCINOMU PLIC ZAHÁJEN V LEDNU 2022

Současní i bývalí kuřáci
ve věku 55–74 let,
jejichž kuřácká minulost
čítá alespoň 20
balíčkoroků

KARCINOM PLIC
PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU

**PNEUMO
FORUM²⁴**
PRAHA
28. 11. 2024

Mezioborová spolupráce: tříletá zkušenost
ze screeningového programu karcinomu plic

- věk 50–69 let
- muž
- bez anamnézy
karcinomu prostaty

Kde se mohu zapojit?

- praktický lékař
- urolog

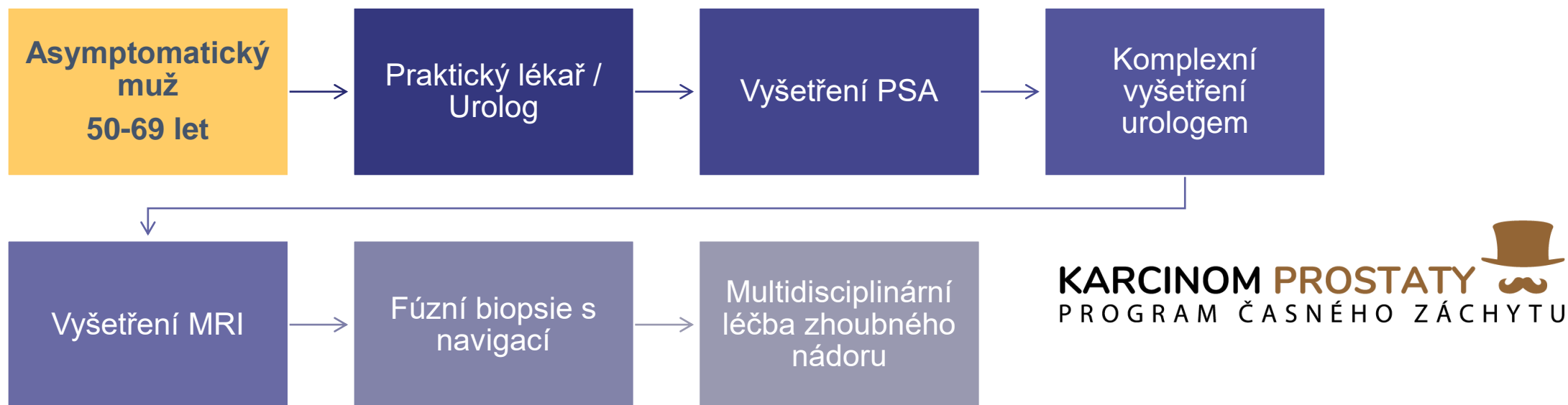
KARCINOM PROSTATY
PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU

www.prostascreeing.cz

POPULAČNÍ PILOTNÍ PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU KARCINOMU PROSTATY ZAHÁJEN V LEDNU 2024

- **Praktický lékař nebo urolog** nabídne účast v programu, poučí muže, odebere vzorek krve na vyšetření prostatického specifického antigenu (PSA)
- **Urolog** s certifikátem České urologické společnosti provede komplexní vyšetření a případně muže odešle na vyšetření magnetickou rezonancí (MRI)
- Vyšetření MRI je poskytováno pouze na **radiologických pracovištích s osvědčením vydaným MZ ČR**
- Fúzní biopsie je poskytována pouze na **urologických pracovištích s osvědčením vydaným MZ ČR**

Přidejte si do kalendáře...

PROSTAFORUM 2024

PRAHA
20. LISTOPADU
2024

OD TEORIE K PRAXI:

Co nás naučil první rok
screeningu karcinomu prostaty?

www.PROSTAFORUM.cz

Sdružení
praktických lékařů ČR

- těhotná žena
- neléčená pro tyreoidální
dysfunkci

Kde se mohu zapojit?

- ambulantní gynekolog

**SCREENINGOVÉ VYŠETŘENÍ
PORUCH ŠTÍTNÉ ŽLÁZY
V TĚHOTENSTVÍ**

Screening SMA a SCID

- v letech 2022 a 2023 pilotní projekt
- od roku 2024 součástí NLS

Co je SMA?

- spinální svalové atrofie je závažné dědičné nervosvalové onemocnění

Co je SCID?

- těžká kombinovaná imunodeficience je závažné dědičné onemocnění postihující imunitní systém

Kontaktní údaje

Národní screeningové centrum
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Kounicova 688/26, 602 00 Brno

E: nsc@uzis.cz

W: nsc.uzis.cz

Kontakt pro média

M: +420 770 184 518

E: dana.altsternova@uzis.cz

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

NSC

NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM